

TRIPOLIION in marinis nascitur locis, quæ allidit unda, recedensque dimittit, neque in mari, neque in sicco: folio glasti crassiore: palmeo caule, in mucrone diuiso. Eius, ut tradunt, flores colorem ter die mutant, mane candidi, meridie purpurei, sero punicei conspiciuntur. Radice alba, odorata, calidi gustus. Quæ drachmis duabus in uino pota, aquam, urinamque per aluum extrahit. In medicamenta digeritur, quæ uenena arcent.

- 10 TRIPOLIIVM Serapioni Turbit appellatur. Quapropter credere nonnulli, Turbit uulgo uocatum Dioscoridis esse Tripolium, præsertim quod ipsum & album, & deiectione facultatis esse deprehenderent. Veruntamen rem aliter se habere illud argumento est, quod communis usus Turpetum nullo commendetur odore, nec gustui acridinem relinquat, sed tantum salsedinis, & asperitatis quidpiam. Ex quibus sanè notis asserere licet, Tripolium in Italia non reperiri, neque aliunde aduehi: quemadmodum nec Turbit, de quo disseruit Auicenna, quem etiam Dioscoridis Tripolium intellexisse reor. Cæterum ab his longè differre uidetur TURBIT, quod à Mesue describitur, nostrati Turpeto omnibus prorsus notis respondens. Ait enim Turbit radicem esse herbe folia ferule minora serenatis, triplicique notari differentia, nempe alba, subcinerea, & nigra. Quæ quidem omnia in nostri usus Turpeto diligenter intuentibus facile sese offerunt. Siquidem in Turpeti radicibus, quæ ex orientali plaga ad nos deferuntur, omnes hi reperiuntur colores: non tamen quod putem, eos ita factos esse tantum ex ipsius plantæ natura; sed quod ob uetustatem, & aduentitij aeris humorem radices hæc corrumpantur, & nigrescant, illosque sibi asciscant colores. Cuius rei in causa etiam esse potest maris, per quod conuehitur, exorta procella, undis trivemes superantibus, quibus madefactæ radices facile situm, uel nigredinem contrahunt. Præterea cum asserat Actuarius, nil aliud esse album Turpetum, quam alypie radicem, eorum planè refellit opinio, qui Mesuem errasse existimant, quod album Turpetum dixerit plantæ radicem esse, quæ folia ferret ferulacea. quandoquidem alypum, siue alypia, ut in sequentibus docebit Dioscorides, folijs tenuibus prosilit, quemadmodum & ferula. Ex his igitur, ut arbitror, abunde liquet, Turpetum tam Mesui, quam Actuario alypie esse radicem. Est & aliud Turpetum, quod potius pseudoturpetum dixerim, crassius, & cortice nigrius, quod ex Gargano Apuliæ monte conuehitur duplici genere, quoniam unum è thapsiæ, alterum è pityusæ radicibus concinnant impostores, à quibus hæc omnia didicimus. Non itaque ab re scripsit Actuarius, nigrum Turpetum radicem esse pityusæ. Verum hoc (ut mea fert opinio) Mesuis Turpetum haudquaquam fuerit, cum ipsius Turpetum nil aliud esse existimem, ut paulò antè diximus, quam alypie radicem. Quanquam putat Brasauolus, nulla tamen, quod equidem sciam, ratione uel autoritate nixus, apud Mesuem Turpetum omnino tithymali myrsinitis radicem esse. Sed quantum myrti folia à ferule folijs differant, qui nesciunt, rei herbariæ peritos consulant.
- Fuchsius porro libro de compositione medicamentorum Turpetum, de quo Mesues egit, è Thapsiæ radicibus exemptum existimat. Sed ipsius quoque sententia mihi planè, ut liberè dicam, reprobanda uidetur: nam è ueteribus nullum hæcenus reperi, qui Thapsiam lacteo succo turgere scribat: cum tamen Mesui Turpetum à planta eximatur, quæ plurimo lacte madet. Præstat in Turpeti genere album ex orientali plaga allatum, resinosum, minimè cariosum. Deijcit hoc pituitam, crassos lentosque humores ad articularum compagines defluentes, remotioresque corporis partes. Ventriculorum expurgat, & quæ illi penitus inhaerent excrementa detergit: item & pectus à pituitæ lentore. Datur magno iuuamento aqua inter cute laborantibus: item elephantiacis, & Gallicæ lue affectis: quin & ijs, qui morbis ab exustis humoribus prouenientibus sunt obnoxij. Prodest diurnis febribus, & in uniuersum ubi pituita redundet. uerum qui sumunt cauere debent à piscium esu, & australi flatu. Sed iam ad Tripolium nostra redeat oratio. Reperio hac in historia non parum hallucinatum esse Plinium libro XXI. cap. VII. ubi turpiter Tripolium cum polio herba confudit, adeò ut asserere non dubitauerit, polium ter in die foliorum mutare colorem. Id quod de Tripolij floribus tradidere tum Dioscorides, tum antiquorum reliqui. Tripolij quam breuissimè meminit Galenus libro VIII. simplicium medicamentorum, ita scribens. Tripolij radix gustanti acris est, & facultate calida in tertio excessu.
- Quod Græci Τριπόλιον, Latini quoque Tripolium dicunt: Itali, Tripolio.

Tripolij consideratio.

Turpetij consideratio.

Brasauoli erratum.

Fuch. opinio reiecta.

Plinij lapsus.

Tripolij uires ex Gal. Nomina.

- 50 DIANTON, polytrichon, pusillagerit folia, similia coriandri, in summo incisuris diuisa: cauliculi, quibus exoriuntur, nigro colore nitent, prætenues, palmum alti: radice superuacua: neque caulem, neque fructum, neque florem profert. Decoctum herbe potum, prodest spirandi difficultati, suspiriosis, lieni, & felle suffusis, & urinæ difficili: calculos frangit, aluum sistit, serpentium moribus auxilio est: contra stomachi fluxiones in uino bibitur: secundas ciet, & menstrua: sanguinis reiectiones inhibet. Contra serpentium morsus cruda herba illinitur, alopecias densat, strumas discutit: furfures, & manantia capitis ulcera ex lixiuio emendat: defluentes capillos continet, cum ladano, & myrtino, & susino, aut hyslopo, uinoque. Decoctum eius cum lixiuio, & uino infusum, idè præstat. Coturnices, & gallinaceos pugnaciores facit, in cibos eorum additum. Seritur gratia utilitatis pecorum circa ouilia. Umbrosus, & palustris, circa parietum aspergines, & fontium specus enascitur.

ADIANTVM.

TRICHOMANES.

Τριχομανές. TRICHOMANES.

CAP. CXXXII.

TRICHOMANES nascitur eisdem in locis, quibus adianton: filici simile, sed exilius: folijs lenticulae, tenuibus, in ordinem utrinque digestis, aduersis in se, in ramulis tenuibus, acerbis, fusco colore splendentibus. Eadem quae & adianton praestare posse constat.

Adianti, & Trichomanis consideratio.

Plinij lapsus.

ADIANTVM officinae Capillum Veneris appellant. Duo eius genera Theophrastus assignauit libro VII. cap. XIII. de plantarum historia, ubi ita scriptum reliquit. Adianti folium in aqua nunquam madescit, nec quicquam adhaesisse humoris constat: unde & nomen herba accepit. Genera eius duo, candidum, atque nigrum. Ambo ad defluuiam capillorum utilia, oleo trita. Nascuntur maxime locis humidis. haec Theophrastus. Cui subscribit Plinius, licet confuse satis, libro XXII. cap. XXI. dum sic inquit. Aliud Adianto miraculum, aestate uret, bruma non marcescit, aquas respuit: perfusum, mersumue, sicco simile est, tanta dissociatio deprehenditur, unde & nomen a Graecis. Quidam callitrichon uocant, alij polytrichon, utrunque ab effectu. Duo eius genera, candidius, & nigrum, breuiusq;. Id quod maius est Polytrichon, aliud Trichomanes uocant. Vtrique ramuli nigro colore nitent, folijs filicis, ex quibus inferiora aspera, ac fusa sunt: omnia autem contrarijs pediculis densa inter se ex aduerso: radix nulla. Umbrosas petras, parietumq; aspergines, ac fontium maxime specus sequitur, & saxa manantia. quod miremur, cum a quas non sentiat: ita Plinius. In quibus nimirum uerbis manifeste deprehenditur ipse Plinius, Trichomanes, quod & Filiculam appellamus, in secundi Adianti locum retulisse. quippe qui perperam fortasse accepit Theophrasti sententiam, a quo illa mutuatus est. Nam Theophrastus ubi de utroq; Adianti genere differuisset, eodem loco citato statim de Trichomane haec uerba subiunxit. Trichomanes uel ad distillationes urine unice facit, ut aliqui existimant. Caulis haec adianto nigro similem gerit: folia admodum parua, densa, aduersa, inter sese condita: radicem minimam. Loca amat opaca. haec Theophrastus. Ex quibus liquidum apparet, Theophrasto Trichomanes, quod Fidicula a Theodoro uertitur, nullum Adianti genus esse, sed per se suum, generis plantam: quod enim Fidiculam dixerit cauliculum ferre nigro adianto similem, clarissime ostendit, candidum Adiantum cum Trichomane nullam habere cognationem. Hinc itaq; facile crediderim, Adiantum nigrum, quod caule filiculam referat, nobis legitimum esse, id sane intelligens, quod Capillum Veneris passim nominant. Candidum uero eam plantam esse aliquando putauit, quae una cum Trichomane in petris, parietibus, ac fontium aspergines, specubus, & humentibus locis nascitur: folijs nigricantibus, minutim laciniatis, luteas maculas quam plurimas auersa parte habentibus: caule uiridi, gracili, flexiliq;: quam nonnulli, eo quod folijs rutam emul-

10
20
30
40
50

letur, & in muris proueniat, Rutam murariam cognominant, alij Saxifragam dicunt. Sed nunc equidem hanc eandem cum Paronychia Dioscoridis esse opinor, ut etiam superius in sua mentione monuimus. Cæterum Fuchsius medicus clarissimus, hanc herbam pro Saxifraga Dioscoridis depinxit in suis de stirpium historia commentarijs. Verum quod hæc folio constet rutæ, illa uero epithymi, capillorumq; modo tenui, cur planè eius sententiam comprobem, non habeo. Adianti meminit Galenus libro VI. simplicium medicamentorum, sic de eius uiribus scribens. Adiantum in caliditate quidem, & frigiditate symmetrum est, uerum desiccatur, & extenuatur, & discutit. Etenim alopecias capillis uestit, & strumas & abscessus digerit, lapidesq; frangit epotum. Viscosorum, crassorumq; è pectore pulmoneq; excreationibus non mediocriter confert, & uentris profluuium sistit: non tamen ullam manifestam caliditatem affert, sicut nec frigiditatem. Verum posuerit ipsum quispiam secundum hanc oppositionem & temperiem in ordine medio.

Adianti, & Trichomanis uires ex Gal.

Trichomanis autem meminit libro VIII. eorundem simplicium medicamentorum, ubi subscribens Dioscoridi, hæc tantum retulit. Trichomanes eadem præstat, quæ adiantum. hæc enim Galenus. Porro Adiantum, ut Mesues in-
ter sua simplicia refert, aluum subducit, bilem, & pituitam deiecit, crassaq; excrementa, quæ diu interioribus inhaere. Pectus, & pulmonem detergit, sanguinem clarificat, bonum facit habitum, animam dilatat, & iecur & uentriculum purgat, præsertim si obstructione laborent: tamen si ad eorum infarctus potètius sit eius dilutum ex apij, aut endiuie aqua paratum, aut ex cicera nigrorum iure, aut caprino sero. Sed si addatur saccharum, lateris inflammationes sanat, & urinam trahit. Eius præterea decoctum frequentius potum calculos frangit, & foeminas à partu purgat. Hos autem effectus præbet calida tantum facultate, quæ illi inest. At adstringente ui, quæ etiamnum pollet, de fluxione inhibet: fluentem sanguinem sistit, uentriculum roborat, & capillorum destiuuium usque adeò emendat, ut non modò eos cohibeat, sed & renasci faciat, præsertim emplastri modo impositum, myrtino oleo, ladano, & austero uino additis. Idem præstat et combusti cinis: quinetiam eius ex uino decoctum. Furfures reiteratis lotionibus depellit. Eius cinis hæc omnia potest, & egilopas curat. Ipsius diluti libra epota commodissimè aluus subducitur.

Adianti uires ex Mesue.

Herba, quæ Grecis ἀδανθον, Latinis pariter Adiantum nominatur: Arabibus, Berseegnascen, seu Bersausan, & Chulbare albir: Italis & alijs uulgò, Capel uenere: Germanis, Frauuenhar: Hispanis, Culantrillo de pozo: Gal-
lis, Capil uenere. Quæ uero τριχομανίς Græcè, Latine Trichomanes, Polytrichum & Callitrichum dicitur: Italis & officinis Politricho: Germanis, Steinbrech: Hispanis, Politrigo: Gallis, Polytricen.

Nomina.

Ξανθιον. XANTHIVM, SIVE LAPPA. CAP. CXXXIII.

XANTHIVM nascitur lato, & pingui solo, & lacubus exiccatis, caule cubitali, anguloso, pingui, prodeuntibus ex eo crebris alis: folia atriplicis habet, insecta, nasturtium odore imitantia: fructum grandis oliuæ modo, rotundum, & ut platani pilula, spinosum, qui contactu uestibus adhærescit. Is antè collectus quam perfectè siccescat, tunditur, & fictili uase reconditur. Flauos autem facit capillos, si acetabuli instar tepida aqua madescat, mox caput, nitro antè perfrictum, illinatur. Alij in uino tundunt, & ita asseruant. Semen aptissimè tumoribus imponitur.

XANTHIVM, quod uulgus Lappam minorem cognominat, omnibus uulgarissimum est: quandoquidem publicis ubiq; semitis, & exiccatis scrobibus, lacubusq; nascatur. Huic, meo quidem iudicio, omnes conueniunt notæ, nulla prorsus reclamante, quæ Xanthio à Dioscoride tribuuntur. nam præterquam quòd caulem gerit angulosum, ac pinguem, folia, quæ ei subalbida sunt, atriplicis effigiem referunt, per ambitum serrata, nasturtium odore imitantia. Prodeunt etiam è caule ramuli, quibus racematim fructus oliuæ figura dependet, aculeatus ceu platani pilula, qui maturefcens, cum tangitur, uestibus pertinaciter adhæret. Pau-
cis admodum huius herbæ uires descripsit Galenus lib. VIII. simplicium medicamentorum, sic inquit. Xanthium uocatur etiam phasganium. Fructus discutiendi uim obtinet. Hæc planta Græcis Ξανθιον appellatur: Latinis quoq; Xanthium: Italis, Lappa minore: Germanis, Bettlersleijz, & Spitz kletten: Hispanis, Lappa menor: Gallis, Gloteron, & Grapellas.

Xanthii consideratio.

Xanthii uires ex Galeno.

Nomina.

Αιγιλωφ.

Αἰγίλωψ.

AEGILOPS, SIVE FESTUCA.

CAP. CXXXIII.

Aegylopis cō
sideratio.

Error quo-
rundam.

Aegylopis
ex hordeo ge-
neratio.

Aegylopis ui-
res ex Gal.

Nomina.

AEGILOPS herbula folia tritici habens, sed molliora, in summo capite semina bina ternave rubra, quibus aristæ quasi capillaceæ exeunt. Illita cum farina herba ægilopij medetur, duritias discutit. Succus farinæ admixtus ficcatur, & eorundem gratia reponitur.

NASCITUR frequens Aegilops inter segetes, sed frequentissima inter hordeum, & zeam, folio tritici, culmo præternu, in cuius cacumine bina ternave rubra semina dependent, oblonga: è quibus aristæ prodeunt longæ, capillorum modo tenues. Hanc non modò vidimus in Ananiensi agro, & ubiq; ferè locorū; sed etiam sæpius legimus. Eam rura Ananiensi vulgò Squalam appellant. Proinde errant ij, ut equidem arbitror, qui Aegilopem, & auenam idem esse contendunt. quandoquidem est primo statim intuitu Aegilops auenæ faciem referre uideatur; diligenter tamen singulas eius notas expendenti, faciliè & discernen, & error deprehendetur. Etenim Auena in stipulæ cacuminibus grana profert, longiusculis appensa pediculis, oblongis foliulis contecta, bipedum locustarum effigiem representantibus. At Aegilops tenuissimas ferè spicas, tribus, aut quatuor tantum granis contentas, auenæ ferè modo dependentibus: è quibus aristæ prodeunt capillorum instar tenues, rubentes, & auena longiores. Quòd autem ita se res habeat, manifestum præbet indicium ipse Dioscorides: utpote qui de auena l. bro secundo inter cerealia abunde scripserit, neq; bis seorsumq; eiusdem plantæ historiam tractare soleat: superuacaneum enim fuisset idem repetere, & inordinatum eidem inconsultò addere. Huc accedit, quòd si notæ, quæ utriq; plantæ à Dioscoride redduntur, inuicem conferantur, haud dubiè alteram ab altera tum facie, tum uiribus, longè differre comperietur. Nanq; Dioscorides Auenam, quam Βρῶμον, non Αἰγίλωψα uocauit, depinxit stipulæ geniculis intercepta, dependentibus in cacumine paruulis ueluti locustis bipedibus, in quibus semen concluditur. Aegilopa uerò in summo capite semina bina, aut terna rubra habentem, aristis capillaceis. Porro cum libro secundo de uiribus Auenæ differeret, inquit. Huius semen non secus atq; hordeum, utile est ad cataplasmata. Pulte eius aliud sistitur. prodest tussientibus in sorbitione succus. Verum hic de uiribus Aegilopis scribens, herbam eius ad sinuosos oculorum abscessus, quos Græci ægilopas uocant, & ad duritias discutiendas commendauit: succumq; farinæ admixtum ad idem ualere prodidit. Quæ sanè omnia, ni fallor, apertissimè demonstrant, ægilopem auenæ quàm maxime repugnare. Aegilopem ex hordei uitio fieri, sicut lolium ex tritico nimia uligine, testis est Galenus libro primo, capite ultimo de alimentorum facultatibus, ubi ita scribit. In tritico quidem, frequens lolium sæpe inuenitur: in hordeis uerò reperitur, sed paucum: quam autem ægilopem appellant, ea in hordeis frequens inuenitur, eum prima generatio, uel incrementum ipsis non rectè successerit. Porro pater meus ætate iam declinante, cum agricultura delectaretur, triticum, ac hordeum aliquando seminauit, omnibus diuersi generis seminibus, quæ ipsis erant admixta, diligenter selectis, quò certò cognosceret, num ex ipsorum mutatione lolium & ægilops nascerentur, an propriam hæc quoq; semina naturam haberent. Cum autem fortè unà cum puris seminibus in tritico quidem frequens lolium, in hordeo autem parum, sed magnam ægilopis uim enatam conspiceret, in alijs quoque seminibus itidem experiri est aggressus. hætenus Galenus. Cæterum ipse quoq; testari possum, me sæpe numero in Anania uale audiuisse agricolas conqueri, quòd hordeum degenerasset in Squalam: sic enim ipsi Aegilopem uocant. Aegilopis uires retulit Galenus libro v. simplicium medicamentorum, his uerbis. Aegilops digerendum possidet, id quod ex gustu patet: leuiter enim est acris. Verum & ex eo liquet, quòd phlegmonas induratas, & ægilopas sanat. hæc Galenus. Cuius etiam testimonio satis planum fieri potest, Auenam, & Aegilopem inter se disidere, quòd de ijs seorsum egerit, & singulis diuersas uires reddiderit. Quæ Græcè Αἰγίλωψ, Latine etiam Aegilops dicitur: Arabicè, Dausir, Dalifit, Dofana, Dauser, siue Dusser: Italicè, Egilopa.

Βρῶμος. BROMVS.

CAP. CXXXV.

BROMVS herba ægilopi similis, exicatoriam uim habens. Decoquitur cum sua radice in aqua ad tertias, & iuri colato par modus mellis adijcitur: rursus incoquitur, dum liquidi mellis crassitudo fiat. Linteum eo humore imbutum, & naribus inditum, contra graueolentiam ulcerum efficax est. Aliqui tritam aloën addunt, & eo modo utuntur. Cum siccis rosis cocta in uino, grauem oris halitum emendat.

TAMETSI

TAMETSI non desunt Dioscoridis studiosi, atq; etiam interpretes, qui putant, Bromum huic loco illegiti-
 me accersisse, quod de ea quoq; libro secundo idem Dioscorides tractauerit, aliudq; non sit Bromos, quam Avena;
 nos tamen longe aliter sentimus. Mea siquidem sententia est, eritq; donec melior ab alijs proferatur, quod Diosco-
 rides, ubi secundo libro Bromum inter segetes, legumina, & alia frugum genera, quae satiatione proueniunt, descri-
 psit, de satia Bromo tantum intellexerit: hic uero, ubi de his, quae sponte nascuntur, differit, nobis syluestrem Bro-
 mum reddat. Haec uulgaris notitia est, domesticae auenae in omnibus persimilis, gratis tamen maioribus nigriori-
 bus, hirsutioribusq;. Bromi huius mentionem fecisse opinor Plinium libro XXII. cap. XXV. dum sic inquit. Bro-
 mos semen est spicam ferentis herbae. nascitur inter uita segetis auenae Graecae genere, & folio, & stipula triticum
 imitatur. In cacuminibus dependentes paruulas uelut locustas habet. Semen uile ad cataplasmata, atq; hordeum,
 10 & similia. Βρόμος ita Graece, ut Latine Bromus & Avena syluestis nominatur: Italice, Vena saluatica.

Bromi confi-
 deratio.

Nomina.

Γλαυξ. GLAVX.

CAP. CXXXVI.

GLAVX cytiso, aut lenticulae folijs similis, quae supernè uirent, auersaque candidiora spectan-
 tur: ramuli à terra exiliunt quini senive, tenues ab radice, dodrantem alti: flores uiolae albae, pur-
 purei exeunt, minores tamen. nascitur iuxta mare. Coquitur cum hordeacea farina, sale, & oleo in
 forbitione, ad reuocandam extincti lactis ubertatem.

20 QV AN QV AM scribit Dioscorides iuxta mare nasci Glaucem; eam tamen ipse haecenus usquam reperi, ne-
 que ab aliquo compertam audiui. Nisi Ruellio ad stipulari uelimus, qui eam herbam Glaucem putat esse, quae fruti-
 cat multis caulibus: folijs oblongis, in ordinem utrinq; digestis, ciceris modo, subter caesijs, supernè uiridibus: flore
 purpureo, paruo, siliqua terete, non in aduersionem ut sceni graeci corniculata. Haec, etsi Ruellio teste nullum apud
 Gallos inuenerit, nomen à quibusdam GALEGA ab alijs Ruta capraria, in Hetruria uero uulgò appellatur Laua-

Glaucis con-
 sideratio.

GALEGA.

nese, siue ut quidam alij Lauamani, quod prope riuos aquarum
 nascatur, ubi manus lauantes rustici, hac planta saponis uice sibi
 sordidiam lutum abstergunt. Verum cum uideamus huiusce
 plantae flores, & caules, qui se quandoq; ad bicubitalem altitu-
 dinem attollunt, Glaucis faciem non representare, cogimur di-
 cere Ruellium hac in re hallucinatū deprehendi: praesertim quod
 Glaux, Dioscoride et Plinio authoribus, inuenitur iuxta mare.
 Galega uero in uliginosis locis, in serobium aggeribus, in monti-
 bus, & deniq; passim ferè prouenit. Huic plantae recentiores as-
 gnant uires non uulgares contra pestilentiam, & uenenosorum
 animalium morsus, in quorum remedium herba per se estur, at-
 que etiam exterius illinitur. Sunt & qui eam morbo comitiali la-
 borantibus auxiliari praedicent: in quem usum eius succum exhibent,
 drachmarum quatuor pondere. Quod autem haec extin-
 ctum lac reuocet, ad quod Glaux à Dioscoride commendatur,
 non equidem ausim asserere, cum nullum inueniam, qui Galegam
 his uiribus praestare testetur. Glaucis meminit Galenus lib. VI.
 simplicium medicamentorum, de eius uiribus differens in hunc
 modum. Glaux herba, & ipsa lactis generandi uim obtinere ui-
 detur. Quod si ita sit, calida quodammodo, humidaq; fuerit tem-
 peramento. Ea aequè Graecis γλαυξ, atq; Latinis Glaux ap-
 pellatur.

Ruellii opin-
 explosa.

Glaucis uires
 ex Galeno.

Nomina.

Πολύγαλον. POLYGALA.

CAP. CXXXVII.

POLYGALA palmi altitudinem petit, folijs len-
 ticularum, gustu adstricto. Quae pota, lactis abundantiam
 facit.

30 POLYGALA mihi planè incomperta est. neq; id temerè fateri licet, quod tam paucae eius tradantur notae
 tum à Dioscoride, tum etiam à Plinio, ut admodum difficile sit decernere, quae nobis hodie sese offerat planta, cui
 Polygalae nomen rectè competere possit. Haec Graecè πολύγαλον, Polygalum quoque & Polygala Latine
 dicitur.

Nomina.

Ὀσυγίς.

Osyridis con-
sideratio.

Plinij lapsus.

Osyridis vi-
res ex Gal.

Nomina.

OSYRIS frutex est niger, ramulos ferens tenues, lentos, fractuque contumaces: & in his folia quaterna, quina, senave, ceu lini, nigra in initio, dein colore mutato rubescentia. Decoctum eius potu, iuuat arquatos.

OSYRIS, quod folijs, & caule lini faciem representet, officinis Linaria appellatur. Huius flores, quos tamen omisit Dioscorides, numerosi a medio usque ad summum uisuntur, syluestris cumini secundi generis modo, uerum in hoc purpurei sunt, in illa sublutei. Sunt tamen qui uelint, Osyrim eam esse plantam, quam uulgo nos appellamus Bel uedere, quod belle, densissimeque fruticet, uireatque per aestatem, non solum in hortis, & uiridarijs sata; sed etiam in fictilibus ornandi fenestras gratia. Qui uero ita existimant, eo ducuntur argumento, quod haec non modo crescat folijs lino similibus, sed quod etiam nunc seratur a multis ad scopas ex ea parandas. Quandoquidem id a Galeno dictum uolunt in simplicium censu, ubi uerbum κορηματα (ita enim legendum est, non autem ακκορηματα, ut male habent codices) non solum medicamenta, quae faciem uenustant; uerum etiam scopas Graecis significare arbitrantur, quemadmodum & Cornarius in Actio interpretatur. Quorum equidem sententiam non proorsus improbandam censeo, quoniam palam est, hanc plantam folijs lino referre, & ad scopas conficiendas aptissimam esse. tametsi Dioscoridis placitis ea non admodum ad stipuletur, sicuti nec alia uocata Linaria, quod neutrius folia e nigro, quod uiderim, in rubrum mutantur, quodque harum ramuli longe plura habeant folia, quam quina, uel sena. Osyridis historiam tradidit etiam Plinius lib. 30

ramulis nigrum initio, dein colore mutato rubescens, haec Plinius. In quibus, meo iudicio, lapsus deprehenditur ipse Plinius, quod ijs notis depinxerit huius plantae semen, quae folijs reddidit Dioscorides, a quo tamen Plinius illa mutatus est. De uiribus Osyridis Galenus lib. VIII. simplicium medicamentorum disseruit, ijs uerbis. Osyridi, inquit, herbae, ex qua κορηματα (sive scopas, sive medicamenta, quae cutem exterrunt, & leuigant, interpretentur) fieri solent, amara inest qualitas, & obstructiones expediendi facultas. quare & in iecinore consistentes obstructiones adiuuat. Herba haec Ὀσυρίς Graecis, Latinis item Osyris dicitur: Germanis, Harn kraut: Italis pariter & Hispanis, Linaria.

Σμίλαξ τραχέα. SMILAX ASPERA.

CAP. CXXXIX.

SMILAX aspera, folia habet periclymeni: sarmenta tenuia, multa, rubi modo, aut paliuri aculeata: arbores scandit, ab imo ad summa perreptans, se conuoluens eis: fert racemos exiles, qui maturi rubescunt, gustumque leniter mordent. Nascitur in palustribus, & asperis: radice dura, crassaque. Folia, & acini, & ante, & post epoti, uenenosorum antidota sunt. Tradunt, si infantibus nuper in lucem editis, quid ex his tritum propinetur, nulla postmodum venena nocitura. Inciditur etiam ad alexipharmaca, id est, ad ea medicamenta, quibus venena arcentur.

Σμίλαξ λεία. SMILAX LAEUIS.

CAP. CXL.

LAEUIS Smilacis folia hederæ similitudinem habent, molliora, lauiora, tenuiora: huius sarmenta supradictæ similia, nullis horrent spinis: conuoluitur arboribus, ut prior: fructum parit lupini modo nigrum, exiguum: floribus in cacumine perpetuis, multis, rotundis. Hac smilace, quadam topiariorum arte, tentoria contra aestus molestiam factitantur: folia per autumnum decidua. Semine cum dorycnio potu, ternis singulorum obolis, varia & tumultuosa in fomnis obuerfari traduntur.

Smilacis aspe-
rae historia ex
Theophr.

SMILAX aspera Hetruscis Hedera spinosa, sive Rubus ceruinus nominatur. Hanc diligentissime persecutus est Theophrastus lib. III. capite ultimo de plantarum historia, ubi ita scriptum reliquit, Smilax, id est, hedera Cilicia, amplexicaulis ipsa quoque assurgit, frutex aculeatus, & uelut prae horridus: folium hederæ, paruum, sine angulo,

SMILAX ASPERA.

SMILAX LAEVIS.

gulo, iuxta pediculi retinaculum humectum: peculiare, quod medium illum callum, qui instar spinæ animantium secat, prætenuem habet, & interualla flaminea, non ex eo porrecta, ut cætera, sed circa eum in orbem circumacta, ab annexu pediculi ducit, ad caulem uero foliorum internodia consummantem: iulus ab eisdem pediculis atque folia, tenuis, seq; conuoluens dependet. Flos candidus, suauiter olens, uerno proueniens tempore: fructus proximus solano, atque melothro, & maxime uuae labruscæ uocitate. Racemi pensiles ut hederæ sunt, uerum ad labruscæm potius accedunt: nam de eodem puncto pediculi acinorum exeunt. Colore fructus rutilus est: nucleos in uniuersum quidem binos continet, quanquam grandior ternos, & paruulus unum. Nucleus durus admodum est, & colore forinsecus niger. Peculiare racemis, quod per latera caulium sepiunt, postremoq; caulis racemus omnium maximus prospendet, sicut in rhamno, & rubo: unde fit, ut extremo fructifera, & latere large fructifera ista spectetur. Hactenus Theophrasti de smilace aspera sententia. Quæ autem Smilax læuis appellatur, ubiq; serè prouenit, sed præsertim in Hetruria, ubi passim frequentissima inuenitur. Incolæ eam uulgò uocant Vilucchio maggiore. Hæc folijs asperam quadantenus imitatur, nec secus ac illa arbores scandit, seq; conuoluit eis, proxima quæq; uincies: uerum sarmentis, siue ramulis constat, non ut altera horridis, aculeatisq; sed leuibus, flexilibus, ac lentis. Flores profert candidos, calatibi effigie: e quibus semen prodit atrum, lentibus maior, sed lupinorum figura. Officinæ hanc plantam Volubilem nuncupant. Cuius tamen plura Mauritanis habentur genera, quorum unum illud est, quod Lupulum appellant. Huius etiam apud medicos ætatis nostræ frequentissimus sit usus, addaturq; ab ijs in quàm plurima medicamenta; nihil tamen de eo, quod equidem inuenerim, Galenus, & Dioscorides, alijq; ueteres tam Græci, quàm Latini auctores, posteritatis memoriæ prodiderunt. quanquam non desunt, qui uelint, hunc Plinio esse Lupulum salictarium, ab eo hoc tantum nomine demonstratum libro XXI. cap. xv. atq; ibi inter eas herbas connumeratum, quæ sponte nascuntur, quibusq; pleræq; gentium utuntur in cibis. Lupuli uocati latius meminit Mesues inter sua deiectionis facultatis medicamenta, ubi hæc ad sensum habet. Est & aliud Volubilis genus, quod LVPVLVS appellatur, folia habens aspera, cucumeris modo: flores exilibus folliculis squamatim compactos, racematimq; dependentes, colore subincero. Hic flauam bilem detrahbit, sanguinem ab ea expurgat, & eius inflammationes extinguit. Sero caprino maceratus, ualentior redditur. Succus cum saccharo decoctus syrups modo, regio morbo laborantibus medetur. Sed profecto mirum est, quod eo nostræ ætatis medici tam parè raroq; utantur, cum tamen præstantissimum sit medicamentum, quandoquidem tum herba ipsa per se, tum etiam succus polentæ admixtus, capitis dolorem à caliditate contractum tollit. Iecinoris, & uentriculi æstus mitigat. Syrupus ex saccharo, & eius succo paratus, utilissimè exhibetur in febribus à bile, & sanguine excitatis. hæc Mesues de Lupulo. Cæterum ad institutum

Smilacis læuis historia.

Lupuli historia, et uires ex Mesue.

tutum

Smilacis utri-
usq; uires ex
Galeno.

LVPVLVS.

Nomina.

tutum nostrum reuertatur. Smilacis utriusque uires tradidit Galenus libro VII. simplicium medicamentorum, sic inquit. Milax (sic enim Smilacem uocat Galenus) aspera clauiculis plena est, ita ut uarie sursum deorsumq; arboribus circumuoluetur. Folia gustata aliquid habent acrimonie, & alioqui si illis utaris, calefaciunt. Milax leuis facultate quodammodo predictae similis est. Planta, que Grecis σμύλαξ τρεχέαι, Latinis Smilax aspera, & Hedera Cilissa uocatur: Italis, Hedera spinosa, & Rouo ceruino: Germanis, Scharpfe uinden. Que uero σμύλαξ λεία Græcè, Smilax leuis sive lenis Latine dicitur: Italicè, Vilucchio maggiore: Hispanicè, Correguela mayor: Gallicè, Liset maior.

Μυρσίην ἀγρίαν. RVSCVS. CAP. CXLI.

SYLVESTRIS myrtus, aliquibus oxymyr sine, aut myrtacantha, Latinis ruscum appellatur. folium fert myrti, latius, in formam lanceæ mucronatum. bacæ per maturitatem rubescunt, rotundæ, à medio folio dependentes, osseo intus nucleo: cubitales ramuli ab radice exeunt, uitilium modo lenti, fractu contumaces, foliosi: radice graminis simili, acerba, & subamara. Folia, & bacæ in uino potæ, urinam cient: menses pellunt, uesicæ calculos frangunt, stillicidio urinæ medentur, dolores capitis sanant, & regium morbum. In asperis, & præcipitibus locis enascitur. Decoctum radice in uino potum, eosdem præbet effectus. Cauliculi recentes, asparagorum uice in cibo sumuntur: amari autem sunt, sed urinam mouent.

Rufci confi-
deratio.

RVSCVS.

RVSCVM officinæ corrupto nomine ex literæ additione Bruscum appellant. Nos uero, quod arceudis muribus is aptissimus sit, si salitis appensis caribus funiculo circumligetur, Pungi topi Hetrusca lingua dicimus. Germinat hic uere asparagi modo, turionibus tamen breuioribus, crassioribus, hirsutisq;: qui ex lixi manduntur ex oleo, sale, & aceto. Cæterum, quod non obscure amarorem gustui relinquunt, in medicamentis potius, quam in cibis expetuntur: sunt enim ciendæ urinæ, aperiendisq; obstructionibus perquam idonei. Græcis, quod folijs sit acutis, & myrtum amuletur, oxymyr sine, hoc est, acuta myrtus appellatur. Ea Græcis μυρσίην ἀγρίαν & ὄξυμυρσίην uocatur: Latinis, Ruscus, & Myrtus syluestris: Arabibus, qui Cubebas eum rusco confundunt, Cubebe: Italis, Rusco et Pongi topi: Germanis, Brusoch: Hispanis, Ius barba, & Gil barbera: Gallis, Brusco.

Nomina.

Δάφνη ἀλεξάνδρεια. LAVRVS ALEXANDRINA. CAP. CXLII.

LAVRVS Alexandrina folio est rufci maiore, molliore, & candidiore: semine inter folia rubro, ciceris magnitudine: ramos spargit in terra dodrantes, interdum longiores: radice syluestri myrto simili, maiore, molliore, odorata. inuenitur in montosis. Difficiles partus accelerat, radice pota sex drachmarum pondere in uino dulci, & stillicidio urinæ auxiliatur, sed sanguinè extrahit.

Lauri Alexan-
drinæ cōside-
ratio.

SI LAVRVM Alexandrinam, & Hippoglossum unam & eandem plantam esse sensisset Dioscorides, ut quidam existimant, nulli quidem dubium est, quin superuacuum erat, de iisdem seorsum, diuersis atq; etiam proximis capitibus Dioscoridem differere. uel nulla in earum notis, & uiribus reperiretur differentia. Sed quoniam eas seorsum tanquam diuersas retulit, diuersasq; utrisq; notas assignauit; idcirco has plantas inter se differre dicitur.